

УДК 336.14 : 338.432

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

А.Ю. ЛЮБАРЕЦЬ,

аспірант аспірантка кафедри адміністративного та фінансового права
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна

У статті проаналізовано сучасний стан та механізм правового регулювання агропромислового комплексу України, його державної підтримки в умовах проведення аграрної реформи.

Ключові слова: правовий механізм, аграрний сектор, сільське господарство, аграрне право, сільськогосподарські товаровиробники.

На сьогоднішній день реформування аграрного сектору економіки забезпечується активними законодавчими змінами, про що свідчить величезний об'єм прийнятих за останні роки кардинальних нормативно-правових актів. Серед них: Закони України «Про сільськогосподарську кооперацію», «Про фермерське господарство», «Про особисте селянське господарство», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону природних біоресурсів», «Про Державний земельний кадастр», тощо.

Та проаналізувавши аграрне законодавство України, до якого на сьогоднішній день входить понад 800 діючих нормативно-правових актів. Виникає питання – «Чи таким шляхом має просуватися аграрна реформа?». Систематично приймається величезна кількість нормативно-правових актів, що часто призводить до:

- складається з великої кількості нормативно-правових актів, що мають різну юридичну силу;
- значний відсоток законодавства становлять відомчі нормативно правові акти;
- в аграрному законодавстві присутні правові норми, що належать до інших галузей права
- певна частина відомчих нормативно-правових актів містить правові норми, що суперечать чинному законодавству [1].

Аналізу, вивченню та вдосконаленню нормативно-правової бази аграрного комплексу України присвячено роботи таких фахівців аграрно-правової науки, як Гайдуцький П.І., Кандиба А.М., Курило В.І., Малік М.Й., Мушенко В.В., Пасхавер Б.Й., Семчик В.І., Семчик О.М., Собовий О.М..

Метою даної статті є проведення аналізу чинного аграрного законодавства України, механізму його реалізації, інноваційні процеси.

Законом України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» передбачено, що «пріоритетність розвитку

агропромислового комплексу та соціального розвитку села в національній економіці зумовлюється винятковою значимістю та незамінністю вироблюваної продукції сільського господарства в життєдіяльності людини і суспільства» [2]. Тому для забезпечення сталого розвитку аграрного сектору національної економіки системність та комплексність заходів є запорукою успішного розв'язання завдань з реалізації державної аграрної політики всіма органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Основні засади цієї політики поширюються в тому числі й на аграрну науку, яка покликана здійснювати ретельний аналіз всього комплексу суспільних відносин, що безпосередньо стосуються сільського господарства.

Значну роль необхідно приділити і теоретичному обґрунтуванню подальшого розвитку й удосконалення аграрного законодавства. Особливого значення нині набуває реалізація практичних рекомендацій щодо вдосконалення аграрного законодавства України як системного утворення та окремих його нормативно-правових актів. З огляду на це важливою практичною проблемою є необхідність врахування наукових концепцій, висновків, положень та рекомендацій, запропонованих представниками науки аграрного права України, у правотворчій діяльності держави, зокрема під час розробки й прийняття нормативно-правових актів з питань регулювання аграрних відносин в Україні.

У контексті розгляду проблем, які стосуються розвитку й удосконалення національного аграрного законодавства в сучасних умовах, особливої уваги заслуговує остаточне вирішення питання про прийняття Аграрного кодексу як основного комплексного кодифікованого акта. Предметом правового регулювання запропонованого кодексу мають стати аграрні відносини, що становлять комплекс взаємопов'язаних майнових, підприємницьких, земельних, трудових, членських, учасницьких, управлінсько-контрольних суспільних зв'язків, які складаються у сфері виробничих, підприємницьких, споживчих відносин за участю суб'єктів аграрної підприємницької діяльності всіх форм власності, організаційно-правових форм і методів господарювання, відносин, спрямованих на насичення продовольчого ринку продуктами харчування, продовольством та сировиною рослинного і тваринного (в тому числі водного і мисливського) походження [3].

Безперечно, прийняття кодексу – це один із засобів удосконалення чинного аграрного законодавства. Водночас, коли протікають процеси становлення ринкових відносин і застосовуються нові підходи до використання не тільки економічних, а й правових засобів, що дає можливість забезпечити нормальний розвиток аграрних відносин ринкового характеру, то немає потреби при відсутності достатніх об'єктивних умов для прийняття Аграрного кодексу квапити події. Відомий український юрист А. Статівка вважає, що передувати прийняттю Аграрного кодексу повинна розробка законів «Про сільське господарство України», «Про аграрну політику України». «Ці закони

мають бути визначальними, і саме прийняття їх дозволяє обумовити і прийняття кодифікованого акта, в якому слід закріпити положення щодо особливостей аграрних відносин, рівноправності усіх форм власності та організаційно-правових форм, методів господарювання тощо. Оскільки кодекс являє собою більш стабільний акт, це дасть можливість уникнути внесення в нього великої кількості змін, доповнень, що пов'язані з динамічним розвитком суспільних відносин в аграрному секторі економіки України», – стверджує автор [4].

На думку авторів Концепції, саме Аграрний кодекс України взмозі буде вирішити такі завдання як:

- 1) визначити основне завдання аграрного права;
- 2) встановити принципи аграрного права;
- 3) окреслити систему аграрного права;
- 4) з'ясувати об'єкти та суб'єкти аграрного права;
- 5) визначити правовий статус громадянина в аграрних відносинах, зокрема як працівника сільського господарства, члена сільськогосподарського підприємства (товариства, кооперативу), учасника чи засновника сільськогосподарського підприємства; права та обов'язки, гарантії та підтримка;
- 6) встановити організаційно-правові форми господарювання у сільському господарстві з визначенням особливостей правового статусу сільськогосподарських товаровиробників з урахуванням суттєвих характеристик аграрного виробництва;
- 7) забезпечити правове регулювання виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників;
- 8) визначити порядок державного регулювання сільського господарства та державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників з використанням економічних важелів, допустимих вимогами міжнародних документів та спрямованих на збереження національного сільськогосподарського виробництва тієї сільськогосподарської продукції, вирощування якої є можливим та доцільним для вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника;
- 9) визначити механізм здійснення та забезпечення виконання договірних відносин в сільському господарстві;
- 10) визначити правовий режим нерухомості, іншого майна виробничо-технічного призначення, земель та інших природних ресурсів, що використовуються в сільськогосподарському виробництві;
- 11) створити базу для вдосконалення правового регулювання відносин у соціальній сфері сільськогосподарського виробництва;
- 12) сформулювати основи правового регулювання відносин з організації дисципліни та охорони праці на сільськогосподарських підприємствах;
- 13) визначити принципи оплати праці та розподілу прибутків в сільськогосподарських підприємствах;

14) визначити гарантії захисту прав сільськогосподарських товаровиробників;

15) встановити засади правового регулювання праці, соціального та житлового забезпечення осіб, не зайнятих у сільськогосподарському виробництві (сфера освіти, охорони здоров'я, комунального і побутового обслуговування);

16) визначити загальні засади особливостей правового регулювання охорони довкілля в аграрному секторі;

17) передбачити організаційно-правове забезпечення раціонального використання земель сільськогосподарського призначення;

18) юридично закріпити засади економіко правового механізму забезпечення аграрного виробництва, охорони довкілля, раціонального використання та охорони земель, функціонування соціальної сфери;

19) встановити основні засади відповідальності за порушення аграрного законодавства [5].

Кодифікація аграрного законодавства України, має стати системоутворюючим нормативно-правовим актом, який забезпечить функціонування цілісної нормативної системи як основи правової регламентації аграрних відносин, ієрархією джерел аграрного права, їх взаємозв'язок та взаємоузгодженість, єдність загально-галузевого та спеціально-галузевого аграрно-правового регулювання, в такій важливій галузі для народного господарства України як аграрно-промисловий комплекс.

Література

1. Бугера С.І. Аграрне законодавство України та шляхи його вдосконалення / ISSN 1995-6134 274 / С. І. Бугера // Право України. – 2008. – № 3. – С. 23–37.

2. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18.10.2005 р., № 2982-IV // ВВР України. – 2006. – № 1. – Ст. 17.

3. Аграрне право України: Підручник / В.З. Янчук, В.І. Андрійцев, С.Ф. Василюк та інші; За редакцією В.З. Янчука.- 2-е вид., перероб. та допов.- К.: Юрінком Інтер, 2000.- 720 с.

4. Статівка А. М. Про аграрне законодавство України і проблеми його удосконалення в сучасних умовах / А. М. Статівка // Господарське право. – 2001. – № 7. – С. 7–9.

5. Матеріали до проекту аграрного кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua/page/?11138>.

**Проблеми правового регулювання агропромислового
производства в Украине**
Любарец А.Ю.

В статье проанализировано современное состояние и механизм правового регулирования агропромышленного комплекса Украины, его государственной поддержки в условиях проведения аграрной реформы.

***Ключевые слова:** правовой механизм, аграрный сектор, сельское хозяйство, аграрное право, сельскохозяйственные товаропроизводители.*

Problems of the legal adjusting of agroindustrial production are in Ukraine

Liubarets A.Y.

The article analyzes the current state and the mechanism of regulation of agriculture of Ukraine, its government support in terms of agrarian reform.

***Keywords:** the legal mechanism, the agricultural sector, agriculture, agricultural law, agricultural producers.*